

دانشگاه علوم پزشکی تبریز
دانشکده بهداشت و تغذیه

طرح درس : جامعه شناسی پزشکی و بهداشتی

کد درس : ۱۳ پیش نیاز: ندارد تعداد و نوع واحد: ۳ واحد- نظری

مقطع تحصیلی: کارشناسی

فراگیران : دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

مدرس : دکتر عبدالرضا شفاقی

روز و ساعت برگزاری: یکشنبه - ۱۳-۱۶

محل برگزاری: کلاس ۷

مدت هر جلسه: ۳ ساعت

دانشکده/گروه: ۰۴۱۱-۳۳۵۷۵۸۰

شماره تماس

اهداف کلی: آشنا ساختن فراگیران با:

- شیوه های علمی برخورد با پدیده های اجتماعی
- چگونگی تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی - مرتبط با سلامت در جوامع مختلف
- عوامل اجتماعی موثر در پیشگیری از بیماریها
- عوامل اجتماعی موثر در ایجاد بیماریها
- عوامل اجتماعی موثر در درمان بیماریها
- ارتباط ساختار جامعه با مسائل مربوط به سلامت

جلسه	اهداف کلی	اهداف اختصاصی در پایان این جلسه، با توجه به مطالب ارائه شده، از دانشجو انتظار می رود:	حیطه هدف	شیوه تدریس و رسانه آموزشی
۱	مفاهیم اولیه مربوط به جامعه شناسی سلامت	۱- ایجاد جامعه شناسی سلامت را توضیح دهد. ۲- دیدگاههای مختلف نسبت به مفهوم سلامت را با هم مقایسه کند. ۳- ابعاد مختلف سلامت را توضیح دهد. ۴- طیف سلامت و بیماری را ترسیم کند. ۵- تفاوت دیدگاه بهداشتی و پزشکی نسبت به مفهوم سلامت را با هم مقایسه کند.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای
۲	مفاهیم اولیه مربوط به جامعه شناسی سلامت	۱- سه شاخص عمده برای تجزیه و تحلیل وضعیت سلامت در جوامع را شرح دهد. ۲- مفاهیم اولیه مربوط به جامعه و گروه بندی اجتماعی را توضیح دهد. ۳- معیارهای مختلف مورد استفاده در گروه بندیهای اجتماعی را بیان کند. ۴- چالشهای مربوط به گروه بندیهای اجتماعی در جوامع مختلف را توضیح دهند. ۵- شاخصهای طبقه بندی عمودی و افقی گروههای اجتماعی را تجزیه و تحلیل نماید.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای
۳	نظریه های مربوط به ارائه خدمات سلامت	۱- دیدگاههای مختلف مربوط به ارائه خدمات سلامت را توضیح دهد. ۲- عوامل موثر در ایجاد نابرابری در برخورداری از خدمات سلامت در جوامع مختلف را بیان کند. ۳- مفهوم برابری عمودی و افقی را در برخورداری از خدمات سلامت توضیح دهد. ۴- مفهوم عدالت توزیعی و عدالت ساختاری را بیان کند.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای
۴	فرهنگ، نهاد های اجتماعی و سلامت	۱- هنجارهای اجتماعی و ارتباط آنها با سلامت را توضیح دهد. ۲- انواع هنجارهای اجتماعی را توضیح دهد. ۳- مفهوم فرهنگ جاری در مقابل فرهنگ مورد انتظار را توضیح دهد. ۴- نظریه نسبی بودن فرهنگ و تاثیر آن در تبیین پدیدههای اجتماعی را توضیح دهد. ۵- عوامل موثر در ایجاد شوک فرهنگی در جامعه را توضیح دهد.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای
۵	فرهنگ، نهاد های اجتماعی و آسیب شناسی اجتماعی	۱- خلاء فرهنگی و ارتباط آن با پذیرش رفتارهای مثبت موثر در سلامت را تحلیل کند. ۲- فرایند همانندی فرهنگی را در ارتباط با مسائل مربوط به سلامت شرح دهد. ۳- آسیب شناسی اجتماعی را تعریف کند. ۴- نظریه های مربوط به بروز آسیب های اجتماعی را شرح دهد.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای
۶	انواع آسیب های اجتماعی	۱- انواع آسیب های اجتماعی را نام ببرد. ۲- چرخه آسیبهای اجتماعی را توضیح دهد. ۳- مراحل مختلف چگونگی مواجهه با آسیب های اجتماعی را بیان کند. ۴- تعریف جامعی از اعتیاد بعنوان یک آسیب اجتماعی ارائه نماید.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای
۷	اعتیاد	۱- علائم و نشانه های کلی وابستگی به مصرف فرآورده های اعتیادآور را توضیح دهد. ۲- عوامل خطرزای وابستگی به مصرف فرآورده های اعتیادآور را نام ببرد. ۳- عوامل زمینه ای پیشگیری کننده از مصرف فرآورده های اعتیادآور را نام ببرد. ۴- تاثیر مصرف فرآورده های اعتیادآور بر شاخصهای سلامت را در کشورهای مختلف مقایسه کند.	شناختی عاطفی	سخنرانی - استاد - بسته آموزشی چند رسانه ای

سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- مفهوم خشونت در جامعه را بیان کند. ۲- انواع خشونت در جامعه را نام ببرد. ۳- ماهیت رفتارهای خشونت آمیز را در جامعه طبقه بندی نماید. ۴- عوامل اجتماعی موثر در بروز رفتارهای خشونت آمیز در جامعه را توضیح دهد.	خشونت	۸
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- مفهوم سوء رفتار با کودکان را بیان کند. ۲- انواع سوء رفتار با کودکان را توضیح دهد. ۳- اقدامات موثر در سطح جوامع برای پیشگیری از سوء رفتار با کودکان را طبقه بندی نماید.	سوء رفتار با کودکان	۹
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- انواع سوء رفتار با افراد خانواده را نام ببرد. ۲- عوامل فردی موثر در سوء رفتار با افراد خانواده را توضیح دهد. ۳- عوامل خانوادگی موثر در سوء رفتار با افراد خانواده را توضیح دهد. ۴- عوامل اجتماعی موثر در سوء رفتار با افراد خانواده را توضیح دهد.	سوء رفتار با افراد خانواده	۱۰
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- انواع سوء رفتار با افراد سالمند را نام ببرد. ۲- محل وقوع سوء رفتار با افراد سالمند را در جامعه طبقه بندی نماید. ۳- تأثیر عوامل اجتماعی در سوء رفتار با افراد سالمند را توضیح دهد. ۴- اقدامات پیشگیری از سوء رفتار با افراد سالمند را در سطح جامعه طبقه بندی نماید.	سوء رفتار با افراد سالمند	۱۱
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- جرم و تفاوت آن با تخلف را توضیح دهد. ۲- نظریه های مربوط به بروز جرم و تخلف را در جامعه توضیح دهد. ۳- موارد جرائم و تخلفات در گروههای اجتماعی بالا و پایین را مقایسه کند. ۴- موارد و مصادیق مربوط به تخلفات در بخش خدمات سلامت را طبقه بندی کند.	جرم و تخلف	۱۲
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- حیطه های اصلی حقوق انسانی در برخورداری از خدمات سلامت را نام ببرد. ۲- رویکرد مبتنی بر توجه به حقوق انسانی در ارائه خدمات سلامت را توضیح دهد. ۳- پنج اصل مهم در ارائه خدمات سلامت از جنبه انسانی را توضیح دهد. ۴- موارد تبعیض در برخورداری از خدمات سلامت را طبقه بندی نماید. ۵- اصول مهم اخلاقی در انجام پژوهش بر روی موجودات انسانی را توضیح دهد.	روابط انسانی در نظام ارائه خدمات سلامت	۱۳
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- رویکردهای مهم در فراهم آوردن دسترسی به خدمات سلامت را برای افراد جامعه مقایسه کند. ۲- اجزاء اصلی در عرصه ارائه خدمات سلامت را نام ببرد. ۳- سطوح مختلف عملکردی یک نظام ارائه خدمات سلامت را توضیح دهد. ۴- مزایا و معایب روشهای مختلف تأمین منابع مالی خدمات سلامت را توضیح دهد.	اقتصاد سلامت	۱۴
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- نظریه های مربوط به ایجاد بیماریهای روانی را با هم مقایسه کند. ۲- اختلال شخصیتی و انواع آن را توضیح دهد. ۳- انواع فوبیاها را توضیح دهد. ۴- نقش عوامل فردی در بروز بیماریهای روانی را توضیح دهد. ۵- نقش عوامل خانوادگی در بروز بیماریهای روانی را توضیح دهد. ۶- نقش عوامل اجتماعی در بروز بیماریهای روانی را توضیح دهد.	جامعه شناسی سلامت و بیماریهای روانی	۱۵
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- مهمترین راهکارهای مربوط به پیشگیری از بیماریهای روانی در جامعه را توضیح دهد. ۲- مهمترین اقدامات مربوط به تشخیص زودرس و درمان بیماریهای روانی در سطح جامعه را توضیح دهد. ۳- نقش نظام ارائه خدمات سلامت در کنترل اثرات ناشی از بیماریهای روانی را در سطح جامعه توضیح دهد.	جامعه شناسی سلامت و بیماریهای روانی	۱۶
سخنرانی – استاد – بسته آموزشی چند رسانه ای	شناختی عاطفی	۱- تاریخچه مربوط به نظریه های مربوط به وقوع بیماری در انسان را خلاصه نماید. ۲- نقش عوامل فرهنگی در مواجهه با بیماریها را توضیح دهد. ۳- نقش عوامل محیطی در چگونگی مواجهه با بیماریها را در سطح جامعه توضیح دهد. ۴- نقش نظام ارائه خدمات سلامت در باورها، عقاید و رفتارهای مرتبط با سلامت افراد جامعه را توضیح دهد.	باورها و عقاید سننی در مورد علل وقوع و درمان بیماریها	۱۷

فعالیت‌های یادگیری دانشجویان:

بحث گروهی، بارش افکار و مشارکت در بحث جمعی بصورت پرسش و پاسخ.
شیوه ارزیابی دانشجو:

ارزیابی نهایی یادگیری در دانشجویان بر اساس معیارهای زیر صورت خواهد گرفت:

- ۱- نحوه پاسخگویی به سوالات امتحان میان ترم و پایان ترم که به شکل سوالات چهار گزینه ای طراحی خواهند شد.
- ۲- علاقه به شرکت در بحثهای گروهی، حضور منظم در جلسات آموزشی، اشتیاق به مشارکت در طرح پرسش و پاسخگویی به سوالات و نیز علاقه به یادگیری مفاهیم جدید و آموزش آنها به سایر فراگیران که با تشخیص اساتید امتیاز هر دانشجو در مقایسه با سایر دانشجویان مشخص خواهد شد.

۳- زمان برگزاری امتحان میان ترم در جلسه هشتم و امتحان پایان ترم بر اساس جدول زمان بندی شده از طرف دانشکده خواهد بود.

منابع اصلی درس:

۱- آرمسترانگ د. جامعه شناسی پزشکی [ترجمه م. توکل] انتشارات دانشگاه صنعتی شریف، تهران، ۱۳۷۹.

۲ - محسنی م. جامعه شناسی پزشکی. انتشارات طهوری، تهران، ۱۳۷۹ .

توضیح: علاوه بر منابع فوق سرفصل مطالب درسی ارائه شده در جلسات آموزشی بر اساس آخرین یافته های علمی و منابع دیگری که توسط اساتید ارائه دهنده درس معرفی می شوند جزو منابع اصلی درس در نظر گرفته خواهند شد.